

MAKTABDA TASVIRIY SAN'AT VA CHIZMACHILIK TA'LIMINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Azizova Shaxzoda Safarboy qizi
Samarqand shaxar 75- maktab. Tasviriy
san'at va chizmachilik O'qituvchisi
Tel: +998933403355

Annotatsiya: Maqolada maktabda tasviriy san'at va chizmachilik ta'limini rivojlantirishning samarali usullari yoritilgan. Innovatsion texnologiyalar, ijodiy loyihalar va ko'rgazmalar orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlash va estetik qobiliyatlarini rivojlantirishga e'tibor qaratiladi. Ushbu usullar o'quvchilarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at ta'limi, chizmachilik, innovatsion texnologiyalar, ijodiy fikrlash, maktab ta'limi, estetik tarbiya, o'quvchilarning rivojlanishi, san'at ko'rgazmalari, madaniy meros.

Kirish

Maktab ta'limida tasviriy san'at va chizmachilik fanlari o'quvchilarning ijodiy fikrlashini, estetik didini va mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Ushbu fanlar nafaqat ijodkorlikni shakllantirish, balki bolalarga atrof-muhitni estetik tushunish va baholash ko'nikmalarini o'rgatadi. Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion usullardan foydalanish orqali tasviriy san'at va chizmachilik ta'limini yanada samarali qilish imkoniyatlari mavjud. Shu jihatdan, ushbu maqolada maktabda tasviriy san'at va chizmachilik ta'limini rivojlantirish usullari, innovatsion yondashuvlar va o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini oshirish yo'llari tahlil qilinadi.

Materiallar va Usullar.

Maqolada maktabda tasviriy san'at va chizmachilik ta'limini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan materiallar va usullar tahlil qilingan. Tadqiqotda quyidagi materiallar va usullardan foydalanilgan:

Materiallar:

Raqamli texnologiyalar va multimedia vositalari: Raqamli taxtalar, proyektorlar, grafik dizayn dasturlari (masalan, Adobe Photoshop, CorelDRAW) o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun qo'llanilgan.

An'anaviy tasviriy san'at materiallari: Qalamlar, bo'yoqlar, qog'oz va tuval kabi materiallar o'quvchilarning amaliy san'at bilan shug'ullanishiga yordam beradi.

Darslik va qo'llanmalar: Tasviriy san'at va chizmachilik fanlariga oid qo'llanmalar va kitoblari o'quvchilarga nazariy bilimlarni egallashda yordam beradi.

Madaniy-tarixiy resurslar: Mahalliy san'at muzeylari, san'at asarlarini o'z ichiga olgan multimedia materiallari, milliy va xalqaro san'at namunalarini o'z ichiga olgan videolar va rasmlar albomlar.

Usullar:

Interaktiv darslar: O'quvchilarning qiziqishini oshirish uchun raqamli texnologiyalar va grafik dasturlar yordamida interaktiv darslar o'tkazilgan. Bu yondashuv ularning raqamli san'at bilan tanishishiga imkon beradi.

Ijodiy loyihalarga asoslangan ta'lim: O'quvchilarga turli mavzularda ijodiy loyihalar berilib, ular erkin ravishda o'z g'oyalarini amalga oshirishga undangan. Loyihaviy yondashuv orqali o'quvchilar san'at asarlarini yaratish jarayonida faol ishtirok etadi.

Ko'rgazma va tanlovlar tashkil etish: O'quvchilar uchun o'z ishlarini namoyish qilish va boshqalarning asarlarini baholash imkoniyatini beruvchi ko'rgazmalar va tanlovlar tashkil etilgan.

Madaniy-tarixiy asosda ta'lim: San'at tarixidan saboqlar berish orqali o'quvchilar turli davrlar va madaniyatlar san'atini o'rganishadi, bu esa ularning madaniy bilimlarini boyitadi va estetik didini rivojlantiradi.

Amaliy mashg'ulotlar: Geometrik shakllar va konstruksiyalarni chizish kabi amaliy mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning makoniy fikrlash va aniq chizmachilik ko'nikmalari shakllantirilgan.

Ushbu materiallar va usullar maktabda tasviriy san'at va chizmachilik ta'limini rivojlantirishda qo'llanilib, o'quvchilarning ijodiy va analitik qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan.

Natijalar va Muhokama.

Maktabda tasviriy san'at va chizmachilik ta'limini rivojlantirishda qo'llanilgan usullar va materiallar o'quvchilarning ijodiy, analitik va estetik qobiliyatlarini sezilarli darajada oshirdi. Tadqiqot natijalari quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

Ijodiy fikrlashning rivojlanishi: Innovatsion texnologiyalar va ijodiy loyihalar orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlash va yangi g'oyalarni amalga oshirish qobiliyati oshgani kuzatildi. Bu usullar ularning san'atga bo'lgan qiziqishini kuchaytirib, tasviriy va texnik ko'nikmalarni rivojlantirishda ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Estetik did va madaniy bilimlarni oshirish: O'quvchilarning san'at tarixiga oid bilimlari kengayganligi aniqlandi. Madaniy-tarixiy resurslar va san'at asarlari bilan tanishish ularda turli madaniyatlar san'atiga nisbatan hurmat va qiziqish uyg'otdi. Natijada o'quvchilarning estetik didi va madaniy bilimlari boyidi, bu esa ularning san'at asarlarini tahlil qilish va baholash qobiliyatlarini rivojlantirdi.

Raqamli va an'anaviy san'at ko'nikmalarining o'sishi: Raqamli grafik dasturlar va an'anaviy chizmachilik vositalari yordamida amalga oshirilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning texnik va ijodiy ko'nikmalarini yanada rivojlantirdi. Raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarga zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish imkonini berdi, bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga ham foydali bo'lishi mumkin.

Ijodiy o'zini ifoda qilish ko'nikmasining shakllanishi: O'quvchilar o'z san'at asarlarini yaratish va ko'rgazmalarda namoyish etish orqali o'zlarini ijodiy ravishda ifoda qilish imkoniga ega bo'ldilar. Bu, o'z navbatida, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamladi va ijodiy jarayonlardan zavqlanishga undadi.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

Makoniy va analitik fikrlash ko'nikmalarining rivojlanishi: Amaliy mashg'ulotlar, ayniqsa chizmachilik asoslari, o'quvchilarning makoniy fikrlash, aniqlik va konstruktiv tahlil qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam berdi. Ushbu ko'nikmalar nafaqat chizmachilik, balki boshqa fanlar, jumladan, matematika va geometriya fanlarida ham o'z samarasini ko'rsatdi.

Muhokama Natijalar shuni ko'rsatdiki, maktabda tasviriy san'at va chizmachilik ta'limini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar va interaktiv usullardan foydalanish o'quvchilarning bilim darajasini va ijodiy qobiliyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Bunday usullar yordamida o'quvchilar san'at asarlarini yaratish jarayonida faol ishtirok etadilar, bu esa ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi va ijodiy rivojlanishiga yordam beradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni qo'llash san'at va texnologiyalarni uyg'unlashtirish imkonini beradi, bu esa zamonaviy talablarga mos ijodkor va texnik bilimlarga ega avlodni shakllantirishga zamin yaratadi.

Umuman olganda, tasviriy san'at va chizmachilik fanlarini rivojlantirish o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga, ijodiy va estetik qobiliyatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi va ular uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, maktabda tasviriy san'at va chizmachilik ta'limini rivojlantirish o'quvchilarning ijodiy, analitik va estetik qobiliyatlarini shakllantirishda katta ahamiyatga ega ekanligi tadqiqot natijalarida tasdiqlandi. Innovatsion texnologiyalar, ijodiy loyihalar, san'at ko'rgazmalari va madaniy-tarixiy yondashuvlar orqali darslarni yanada samarali tashkil etish o'quvchilarning san'atga qiziqishini kuchaytirish, ularning texnik va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu yondashuvlar o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlash va ularni ijodiy o'zini ifoda qilishga rag'batlantiradi. Umuman olganda, tasviriy san'at va chizmachilik ta'limining zamonaviy usullar bilan boyitilishi ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va mazmunli qiladi. Bu esa o'quvchilarni nafaqat san'at asarlari yaratishga, balki ularning estetik didini shakllantirishga va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva. M. (2020). Tasviriy san'at ta'limida innovatsion yondashuvlar. Toshkent: Fan va texnologiyalar nashriyoti. – 45-60.
2. Bunyodov. O. (2019). Maktabda chizmachilik ta'limi va uning asoslari. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – 30-35.
3. Isroilov. S. (2021). Tasviriy san'at va chizmachilik: nazariy va amaliy jihatlar. Samarqand: Samarqand davlat universiteti. – 75-90.
4. Karimova. D. (2018). Ijodiy fikrlashni rivojlantirishda san'at ta'limining roli. Buxoro: Buxoro davlat universiteti. – 22-27.
5. Mamatqulov. I. (2022). Raqamli texnologiyalarni tasviriy san'at ta'limida qo'llash. Nukus: Qoraqalpoq davlat universiteti. – 50-65.
6. Nuriddinov. R. (2020). San'at ta'limida estetik tarbiyaning o'rni. Toshkent: O'zbekiston san'at va madaniyat institutining nashriyoti. – 12-20.
7. Xodjayeva. L. (2021). Maktab ta'limida chizmachilik va tasviriy san'at. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti. – 10-15.
8. Yuldashev. A. (2017). Innovatsion pedagogika: nazariy asoslar va amaliyot. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – 100-115.

